

Discussienota
Christiaan Stokkermans

‘Minder regeltjes, meer eigen verantwoordelijkheid’

Om te kunnen meedenken over nieuwe notariswetgeving en de maatschappelijke bijdrage van het notariaat krijgt iedereen begin maart een ‘werkboek’ in de bus, dat zal worden besproken tijdens de regiobijeenkomsten. Auteur en oud-notaris Christiaan Stokkermans zet in op deregulering en meer ruimte om te ondernemen. ‘Iedere mening doet ertoe.’

TEKST Lex van Almelo | BEELD Truus van Gog

Wie is Christiaan Stokkermans?

‘Ik heb altijd in de ondernemingspraktijk van een groot kantoor gewerkt: eerst Loeff & Van der Ploeg, toen Loeff Claeyls Verbeke en daarna Allen & Overy. Ik ben gestopt om het proefschrift te schrijven waarop ik in 2017 ben gepromoveerd: *Sleutels voor personenvennootschapsrecht*. Nu ben ik zelfstandig adviseur.’

Vanwaar deze opdracht?

‘Over enige tijd komt de regulering van het rechtsbestel weer hoog op de agenda van het ministerie van Justitie en Veiligheid. Daar hoort het notariaat bij en de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) wil daar proactief op inspelen. Door binnen de beroepsgroep nu al de discussie aan te gaan over knelpunten en verbetermogelijkheden, kan het notariaat straks een krachtig geluid laten horen. Reflectie op de toekomst past ook bij de maatschappelijke verantwoordelijkheid

die het notariaat heeft. In de beroepsgroep leven allerlei goede ideeën. Die willen we naar boven brengen.’

AANTREKKINGSKRACHT

U schrijft dat het notariaat een vrij kleine beroepsgroep is en dat het soms lastig is om medewerkers en opvolgers te vinden. Zijn dat niet ook redenen om over de toekomst na te denken?

‘De aantrekkingskracht van het notariaat en het vasthouden van goede mensen zijn zeker aandachtspunten. De aanwas kan worden verbeterd door studenten minder snel te dwingen tot een keuze voor het notariaat en door herintreding en de overstapmogelijkheden tussen notariaat en advocatuur te versoepelen. Meer mensen “toegevoegd notaris” maken en het recht geven zich “notaris” te noemen, is ook een veelgehoorde wens. Bovendien heb ik gemerkt dat veel notarissen meer ruimte willen om een eigen invulling te geven aan de praktijk. Denk aan de advocaat-

notaris en het openen van bijkantoren. Zulke mogelijkheden kunnen het beroep aantrekkelijker maken, opvolgingsproblemen helpen oplossen, nieuwe verdienmodellen opleveren en bijdragen aan de kwaliteit van de dienstverlening. Ik wil niemand iets opdringen, alleen belemmeringen wegnemen.’

Uw voorstellen bevorderen concurrentie binnen het notariaat. Gaat dat niet ten koste van de kwaliteit van de dienstverlening?

‘De notariële dienstverlening heeft een formele en een inhoudelijke kant. De formele is bijvoorbeeld registreren en identificeren. De inhoudelijke kant omvat advisering, creativiteit, transactievermogen, meedenken, oplossingen verzinnen ... Op beide fronten kan de gemiddelde kwaliteit omhoog. Meer onderlinge concurrentie en meer ruimte voor pluriformiteit kunnen daaraan bijdragen. Een notariële kantoor wordt zo gestimuleerd om een eigen formule neer te zetten op het brede notariële speelveld en daarvan een succes te

maken. Zowel commercieel als kwalitatief. Dat gaat samen: het is aan de notaris om een dienst aan te bieden waarop de cliënt zit te wachten en waarvoor de cliënt wil betalen. Publieke instanties kunnen slechts randvoorwaarden scheppen en de minimumkwaliteit bewaken.'

Hoe komt een notaris dan aan een opvolger?
'Er zijn notariskantoren die inderdaad moeilijk een opvolger kunnen vinden. Onder meer omdat kandidaten de praktijk weinig enerverend vinden. Eén van de oplossingen is het verbod op bijkantoren opheffen. Een ander notariskantoor kan een kantoor dan overnemen en daar bijvoorbeeld een toegevoegd notaris neerzetten. Met bijkantoren kun je de bereikbaarheid voor cliënten waarborgen. Een bijkantoor kan klein zijn, maar door de inbedding in het grotere geheel van de kantoororganisatie toch hoogwaardige dienstverlening aanbieden. Voor kwalitatief goede dienstverlening zijn niet alleen de juiste mensen nodig, maar ook een sterke kantoororganisatie.'

REGULERING

Wat moeten de publieke instanties precies doen?

'Bij publieke instanties denk ik aan de Commissie Toegang Notariaat, de KNB, het Bureau Financieel Toezicht (BFT) en de tuchtrechter. In mijn optiek moeten die ruimte geven en de notaris helpen om randvoorwaarden te scheppen voor een optimale dienstverlening. Voor de KNB zie ik bijvoorbeeld een centrale rol bij de ontwikkeling naar elektronische akten en een nationale elektronische aktebank. De tuchtrechter blijft doen wat die doet. Ik ben níét voor hogere drempels. Dan zeg ik: "Kijk niet wat een ander kan doen, maar wat je zelf kunt doen om klachten te voorkomen of af te handelen.'"

U wilt het eenmalige ondernemingsplan vervangen door een periodiek te reviewen praktijkplan. Is dat niet méér regulering in plaats van minder?

'Dat valt wel mee. Het nieuwe plan gaat uit van het kantoor en niet meer van de individuele aspirant-notaris. Dus dat zijn per saldo minder plannen. Het legt ook meer nadruk op de kantoororganisatie als geheel en de hoogwaar-

'Voor kwalitatief goede dienstverlening zijn niet alleen de juiste mensen nodig, maar ook een sterke kantoororganisatie'

dige dienstverlening die het kantoor nastreeft. Kantoren krijgen meer vrijheid, maar worden ook uitgedaagd om geregeld te laten zien hoe zij hun maatschappelijke rol willen invullen. De kracht zit in de combinatie van die twee dingen.'

Welke rol spelen de auditoren hierbij?

'In mijn voorstel wordt een update van het praktijkplan besproken tijdens de reguliere audits. De auditoren kijken niet alleen of de notaris zich houdt aan de regeltjes, maar helpen de notaris zelf verantwoordelijkheid te nemen. Ik ben voor minder regeltjes en meer eigen verantwoordelijkheid. Zo kan het praktijkplan de coachende functie van de audits versterken.'

Volgens sommige critici is de discussienota te veel geschreven vanuit het gezichtspunt van grote kantoren.

'Die kritiek suggereert dat mijn voorstellen niet goed zijn voor kleinere notariskantoren. Maar op welk punt doe ik kleinere kantoren dan tekort? Ik zie de kritiek als een gevoel en moedig de critici aan om dat concreet te maken. Een stevige organisatie van het kantoor, alleen of in netwerkverband, is een belangrijke waarborg voor kwaliteit en continuïteit. Dat is zeker niet alleen voor grote kantoren weggelegd. Ik pleit juist voor pluriformiteit.'

Hoe gaat het nu verder?

'Ik wil, zoals gezegd, belemmeringen wegnemen en de goede basis behouden. Nee, de problemen in het notariaat zijn niet de enige aanleiding om te praten over de toekomst.

Het is altijd goed om zo nu en dan te kijken naar wat we doen en wat beter kan. In dienst van de maatschappij en in het eigen belang van notarissen. Dat gaat hand in hand. Ik hoop dat leden hun stem laten horen, want iedere mening doet ertoe.' ■

Vanaf 18 maart tot en met 2 april vinden er verspreid over het land vijf regiobijeenkomsten plaats met als onderwerp 'De toekomst van (de Wet op het) notarisambt'. Een van de inspiratiebronnen die tijdens deze bijeenkomsten wordt gebruikt om het gesprek op gang te brengen, is de discussienota van Stokkermans. Alle leden ontvangen deze begin maart in de vorm van een werkboek. Naast Stokkermans' visie presenteert ook een aantal hoogleraren hun mening tijdens de regiobijeenkomsten. Hebt u zich nog niet opgegeven? Dat kan nog via NotarisNet/Over KNB en Opleidingen.